

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
daf@dafyomi.co.il • 6515004 טל/פקס

פסחים דף צד.

אדם בינוני מהלך ביום י' פרסאות שהם מ' מיל, כיצד מתחלקים המילים ביום?

מעלות השחר עד הנץ	מהנץ עד השקיעה	מהשקיעה עד צאת הכוכבים	
5	30	5	לרובא ועולא
4	32	4	לר' יהודה בברייתא

פסחים דף צד:

כיצד מהלך הגלגל¹ והמזלות?

מה שיטתם?	האם מובן מה שעגלה תמיד בדרום ועקרב בצפון	
גלגל קבוע ומזלות חוזרין ²	מובן ³	לחכמי ישראל
גלגל חוזר ומזלות קבועין ⁴	לרבי: אינו מובן ⁵ לרב אחא בר יעקב: מובן ⁶	לחכמי אומות העולם

¹ כלל בכל הבנת הסוגיא (הובא בדברי הרמ"ע מפאנו מאמר העיתים פ"י), כל הנידון שלפנינו הוא לאדם העומד בארץ (-העולם) ומסתכל כלפי האופק, שלאדם זה נדמה שהוא נמצא על מקום קבוע וכל צבא השמים סובב אותו. והגם שאין זו המציאות, אלא שהארץ סובבת על צירה ולכן נראים לנו השמים בכל שעה בצורה אחרת, מ"מ כדי לחשב את כל החישובים אין נפ"מ אם נאמר שהארץ היא המסתובבת או שניצור איזה גלגל דמיוני שבו קבועים כל הכוכבים ונאמר שהם מסתובבים סביבנו. וכיון שהדרך השניה היא הנדרך הנראית לרואה, לכן הניחו זאת כהנחה וחישבו את כל החישובים לפי הנחה זו שהארץ עומדת וכל צבא השמים מסתובבים בכמה גלגלים דמיוניים. והגלגלים שידובר עליהם בסוגיא הם גלגל החמה דהיינו אופן (-חישוב) דמיוני שמקיף את כל העולם ובו קבועה החמה, וכן גלגל המזלות שהוא גם חישוב כזה שבו נמצאים המזלות, אלא שכאן יש מחלוקת האם המזלות קבועות בגלגל זה או לא, וכן תתבאר מחלוקת האם בעצם גלגל החמה והמזלות הוא גלגל אחד או שני גלגלים נפרדים וכדלהלן. [אגב, כדאי להזכיר ידיעה חשובה, מה שאנו יודעים היום שהארץ מסתובבת סביב צירה ושהיא עשויה ככדור, כבר היה ידוע לחז"ל וכתב זאת רשב"י בזהר (ח"ג דף י.), וז"ל: ובספרא דרב המנונא סבא פריש יתיר, דהא כל ישובא מתגלגלא בעיגולא ככדור, אלן לתתא ואלין לעילא (-ובספרו של רב המנונא סבא פירש יותר, והוא שכל הארץ מתגלגלת בעיגול ככדור, ואלו בני אדם למעלה ואלו בני אדם למטה ומתגלגלים)].

² חכמי ישראל סוברים שהגלגל שהוא האופן שבו נמצאים המזלות הוא קבוע בשמים ואינו מסתובב אלא המזלות שנמצאים בו ביי"ב חלקיו הם שזזים בו, אכן אין המזלות מסתובבים היקף שלם, אלא כל מזל מוליך את החמה במשך שתי שעות ביום את כל השיעור שלו. פירוש, בגלגל המזלות קבועים י"ב מזלות, וכל מזל תופס אחד חלקי י"ב מן המעגל, וכשמגיע תורו לשמש את החמה הוא מוביל אותה את כל אורך שיעורו ואחר שהוא מוביל אותה ונותן אותה למזל הבא - הוא חוזר למקומו הראשון.

³ פ"י, בביאור זה של חכמי ישראל שאין המזלות קבועים במעגל ואינם מסתובבים עמו, מובן היטב מדוע תמיד נראית לנו עגלה בדרום ועקרב בצפון, והוא מכיון שגלגל המזלות קבוע הוא ואינו מקיף את הארץ, אלא רק מוליך את החמה עמו מעט ממזל למזל.

⁴ פ"י, המזלות קבועים בגלגל וכשהגלגל מסתובב ומקיף סביב הארץ מקיפים עמו כל המזלות.

⁵ הבין רבי שאם הגלגל מסתובב הרי שהוא מסובב איתו גם את החמה, והנה החמה פעמים שהיא נמצאת בדרום העולם ופעמים שנמצאת בצפון - תלוי בקיץ או בחורף, והיה ראוי שגם המזלות יהיו כן דאם הם קבועים בגלגל והגלגל הוא המסתובב ומשנה את כיוונו לצפון ולדרום גם הם היו צריכים להיות כך. (וכל נידון זה הוא מלבד ההיקף היומי ממזרח למערב, מה שכל צבא השמים מקיפים לכדור הארץ כל יום).

⁶ רב אחא מפרש שגם אם נאמר כחכמי האומות שמזלות קבועות בגלגל והגלגל מסתובב ומסובב את כל המזלות, אין קושי מה שאין אנחנו רואים את החמה פעם בצפון ופעם בדרום ואילו את המזלות רואים באופן קבוע, והטעם, משום שכל אחד יש לו גלגל בפני עצמו, כמו ציר של דלת או אבן הריחים שהם גלגל תוך גלגל ואין אחד תלוי בשני, ואחד יכול להסתובב לכאן והשני לשם, וכך הוא גם בגרמי השמים.

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

פסחים דף צד:

אליבא דר' אליעזר דס"ל שמחוץ לאסקופת העזרה נקרא דרך רחוקה, מה הדין בדלהלן?

טמא או ערל שנמצא מחוץ לעזרה	טהור מהול שנמצא מחוץ לעזרה	לאביי
חייב ¹	פטור	
לת"ק בדעת ר' אליעזר: חייב (חוץ למקום אכילתו - חוץ לירושלים)		לרבא ²
לר' יוסי ברי' יהודה בדעת ר' אליעזר: פטור (חוץ למקום עשייתו - חוץ לעזרה)		
לברייתא דערל בדעת ר' אליעזר: חייב (דרך רחוקה היא מחוץ למודיעים)		

¹ הוא חייב כרת על זה שלא מל. והקשו התוס' (בד"ה ואין), דהא אפי' אם ימול ולא יכנס עדיין הוא פטור כיון שלא נכנס לעזרה, וא"כ מה שייך לחייב אותו כרת על זה שנוסף עליו עוד שהוא גם ערל או טמא. וכתבו שבכל אופן, מי שראוי לדבר - אין הדבר מעכב בו, ואילו טמא וערל שאינם ראויים לדבר - מעכב בהם, ומצינו כעין זה בענין בילת המנחות בלוג שמן, שכמות הראויה לבילה - אין בילה מעכבת בה, וכמות גדולה (מעל ס' עישרון) שאינה ראויה לבילה - בילה מעכבת בה.

² הנה מצאנו שנחלקו תנאים בדעת ר' אליעזר, כיצד ללמוד ממעשר שני אל קרבן פסח. ר"ל שבמעשר שני מצאנו שאפשר לפדותו ב"ריחוק מקום" - דהיינו מחוץ לירושלים, ונחלקו התנאים כיצד ללמוד זאת משם, לת"ק ילפינן ממה שגבי מעשר "ריחוק מקום" הוא חוץ למקום אכילתו, אף כאן גבי קרבן פסח מחוץ למקום אכילתו, ולפי"ז "ריחוק מקום" כאן הוא מחוץ לירושלים. ואילו לר' יוסי ברי' יהודה הלימוד הוא ממה שגבי מעשר שני הוא מחוץ למקום עשייתו - דהיינו המקום שהוא כשר שם (ירושלים), כך בקרבן פסח הגדרת ריחוק מקום הוא מחוץ למקום עשייתו דהיינו העזרה. וסובר רבא שכמו שמצאנו שני דעות בדעת ר' אליעזר, כך יש לנו לומר שהברייתא דידן האומר גבי ערל שלא מל שהוא ענוש כרת אליבא דר' אליעזר היא דעה שלישית, וסוברת שריחוק מקום היינו מחוץ למודיעים שלא יכול לבוא בזמן שצריך לבוא לקרבן פסח, אבל כל שהוא לפניו מן המודיעים חייב בין אם הוא טהור מהול ובין אם הוא טמא או ערל.